

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

НАСТАВНА
ПРОГРАМА

ГЕОГРАФИЈА

II ГОДИНА

Скопје, јуни 2013 година

СРЕДНО СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ СО
ТРИГОДИШНО ТРАЕЊЕ

I. **ВОВЕД**

Општообразовниот наставен предмет географија и оваа наставна програма ќе овозможат учениците од средното стручно образование да стекнат основни знаења и способности за запознавање со просторот на: Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, Северна и Јужна Америка, Австралија со Океанија и поларните области. Во програмата како основа се запазени дидактичките принципи од познато кон непознато и од поблизу кон подалеку.

1. **Назив на наставниот предмет:** географија
2. **Вид на средно образование:** тригодишно средно стручно, (лични услуги)
3. **Година на изучување на наставниот предмет:** втора година
4. **Број на часови на наставниот предмет:**
 - број на часови неделно: 2 часа
 - број на часови годишно: 72 часа
5. **Статус на наставниот предмет:** задолжителен

II. **ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ**

Ученикот/ученичката:

- да се запознае и да стекне знаење за природно-географските, социо- географските и економско-географските карактеристики на просторот од Република Македонија;
- да ги препознава, разликува и објаснува географските карактеристики на: Европа, Азија, Африка, Северна и Јужна Америка, Австралија со Океанија и поларните области;

III. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО ВТОРА ГОДИНА

Ученикот/ученичката:

- да се запознае со местоположбата на Р. Македонија во Европа и на Балканскиот Полуостров;
- да умее да ги опишува границите со соседните држави и да научи колкава е површината на Р. Македонија;
- да се оспособи да ги покажува релјефните форми и хидрографските објекти на картата на Р. Македонија;
- да се запознае со бројното движење, природниот прираст и структурите на населението во Р. Македонија;
- да се запознае со природно-географските карактеристики и регионалната поделба на Европа;
- да умее да ги објаснува основните социо-економски карактеристики на Европа;
- да се запознае со природно-географските карактеристики и регионалната поделба на Азија;
- да умее да ги објаснува основните социо-економски карактеристики на Азија;
- да се запознае со природно-географските карактеристики и регионалната поделба на Африка;
- да умее да ги препознава основните социо-економски карактеристики на Африка;
- да се запознае со природно-географските карактеристики и регионалната поделба на Северна и Јужна Америка;
- да умее да ги препознава основните социо-економски карактеристики на Северна и Јужна Америка;
- да се запознае со природно-географските карактеристики и регионалната поделба на Австралија со Океанија;
- да умее да ги препознава основните социо-економски карактеристики на Австралија со Океанија;
- да го препознава и покажува на карта просторот на поларните области;
- да умее да дискутира за освојувањето и климтските карактеристики на Арктикот и Антарктикот.

ТЕМА I : ПРИРОДНО – ГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА Р. МАКЕДОНИЈА (10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се запознае со местоположбата на Р. Македонија; - да умее да ги опишува границите со соседните држави; - да научи колкава е површината на Р. Македонија; - да се оспособи да ги покажува релјефните форми на карта; - да умее да го разликува релјефот според староста и боите на карта; - да умее да објаснува за релјефот како важен природно-географски фактор; - да ги препознава најзначајните климатски фактори; - да стекнува знаења за климатските елементи; - да умее да утврди каде се разместени климатските типови на просторот од Р. Македонија; - да умее да ги препознава на карта и 	<ul style="list-style-type: none"> -Географска положба, граници и површина на Р. Македонија -Релјеф -Клима -Хидрографија 	<ul style="list-style-type: none"> -Р. Македонија -Географска положба -Граници -Граничен премин -Површина на државата -Релјефни форми -Стари грамадни планини -Млади верижни планини -Јама -Вртача -Време -Клима -Климатски фактори -Метеоролошки елементи -Климатски типови -Климатска карта -Речен слив 	<ul style="list-style-type: none"> -Користење на физичка карта на Светот и Европа за определување на географската положба на Р. Македонија. - Интерактивна дискусија со учениците за географската положба и површина на државата. -Користење на физичка карта на Р. Македонија за идентификување на релјефните форми. - Вежба на Google Earth за релјефот на Р. Македонија. - Интрактивна дискусија со учениците за различните релјефни форми. - Наставникот објаснува со помош на физичка карта за климатските фактори, елементи и типови во Р. Македонија. -Вежба со учениците за изработка на метеоролошка климатска карта. -Користење на физичка карта на

<p>во природа поголемите реки и езера; -да може да ги опишува нивните главни физички карактеристики; -да умее да објаснува за стопанското значење на реките и езерата во Р. Македонија;</p> <p>-да разбере како влијаат природните фактори за разместеноста на растителниот и животински свет во Р. Македонија; -да умее да објаснува каде, на кој простор од Р. Македонија се разместени одредени типови од флората и фауната.</p>	<p>-Растителен и животински свет</p>	<p>-Хидрографска мрежа -Композитна долина -Устие -Тектонски езера -Глацијални езера -Понорница</p> <p>-Флора -Фауна -Национални паркови -Ендимични видови</p>	<p>Р. Македонија за разместеноста на хидрографската мрежа. -Вежба на нема карта, за обележување на реките и езерата. -Интерактивна дискусија со учениците за трите котлински езера во Р. Македонија. -Користење на Google Earth за разместеноста на вегетацијата. -Користење на Интернет за националните паркови во Р. Македонија. -Разгледување на фотографии преку интернет за ендимичните типови на флора и фауна.</p>
--	--------------------------------------	---	--

ТЕМА II : СОЦИО – ГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА Р. МАКЕДОНИЈА (4 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> -да се запознае со бројното движење на населението во Р. Македонија; -да може да објаснува за нерамномерната разместеност и природниот прираст на населението; -да умее да ги разликува и објаснува структурите на населението; -да умее да објаснува за македонското и другото население надвор од границите на Р. Македонија; -да умее да ги препознава поголемите градски и селски населби; -да може да објаснува за бројноста, местоположба и функционалноста на градските населби во Р. Македонија; -да се запознае со градот Скопје како стопански, административен и културен центар во Р. Македонија; -да се оспособи да објаснува за местопложбата и функционалноста на некои селски населби. 	<ul style="list-style-type: none"> -Население -Населби 	<ul style="list-style-type: none"> -Бројно движење на населението -Природен прираст -Наталитет -Морталитет -Структура на населението -Етнички заедници -Урбана населба -Рурална населба -Специализирана населба -Административен центар -Збиен тип на села -Разбиен тип на села 	<ul style="list-style-type: none"> -Истражување и изработка на постер или сидно пано за бројноста и структурите на населението во Р. Македонија. - Интерактивна дискусија за јазичната и верската разноликост на населението во државата. - Истражување за различната култура и обичаите на населението. - Објаснување за помалите етнички заедници во Р. Македонија. -Користење на Google Earth за лоцирање на местоположбата на некои поголеми населби. -Вежба на физичка карта за местоположбата на некои поголеми градови и села во непосредна околина. -Користење на интернет за убавините и културното наследство на некои поголеми градови и села.

ТЕМА III : СТОПАНСКО – ГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА Р. МАКЕДОНИЈА (12 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се запознае со земјоделието како примарна стопанска гранка во Р. Македонија; - да умее да ги опишува земјоделските гранки и нивната територијална разместеност; - да се оспособи да го проценува стопанското значење на секоја земјоделска гранка; - да се оспособи да ги покажува на карта локациите на енергетските извори и рудните наоѓалишта; - да умее да ги разликува и објаснува енергетските извори; - да умее да објаснува за рудните наоѓалишта на метали и неметали; - да стекне знаење за индустријата како една од најзначајните стопански гранки; - да умее да препознава и да опишува кои индустриски гранки припаѓаат на 	<ul style="list-style-type: none"> - Земјоделие - Енергетски извори и рудно богатство - Индустрија 	<ul style="list-style-type: none"> - Полјоделство - Стоچارство - Шумарство - Лов - Рибилов - Аграрно производство - Интензивно земјоделие - Екстензивно земјоделие - Енергетски извори - Рудно богатство - Соларна енергија - Хидро енергија - Термо енергија - Лигнит - Неметали - Базична индустрија - Индустрија за широка потрошувачка - Металургија 	<ul style="list-style-type: none"> - Користење на физичка карта на Р. Македонија за лоцирање на најголемите земјоделски реони. - Интерактивна дискусија со учениците за влијанието на природните фактори за развој земјоделските гранки. - Вежба со учениците за главните карактеристиките на земјоделските гранки во Р. Македонија. - Користење на стопанска карта на Р. Македонија за лоцирање на рудните наоѓалишта и енергетските извори. - Вежба на Google Earth за идентификување на рудниците и хидроцентралите во Р. Македонија. - Интерактивна дискусија со учениците за тоа колку се искористети обновливите извори на енергија. - Наставникот објаснува со помош на стопанска карта на Р. Македонија за индустриското

<p>базичната и кои на индустријата за широка потрошувачка; -да се оспособи да ги лоцира значјните индустриски објекти;</p> <p>- да го препознава сообраќајот како значајна услужна дејност; -да објаснува од кои природни и општествени фактори зависи развојот на сообраќајната мрежа; -да умее на карта да ги лоцира главните патни и железнички правци;</p> <p>- да се запознае со трговијата како значајна услужна стопанска гранка во Р. Македонија; -да умее да ја опишува внатрешната и надворешна трговска размена;</p> <p>-да умее да ги лоцира на карта и во природа поголемите туристички локалитети и центри; -да може да ги опишува нивните туристички карактеристики; -да умее да објаснува за стопанското значење на туризмот и туристичкиот промет во Р. Македонија.</p>	<p>-Сообраќај</p> <p>-Трговија и туризам</p>	<p>-Тешка и лесна хемиска индустрија</p> <p>-Терцијална дејност -Сообраќајна инфраструктура -Сообраќајна мрежа</p> <p>-Увоз -Извоз -Внатрешна трговија -Надворешна трговија -Туристички места -Туристички локалитети</p>	<p>производство во минатото и денес. -Вежба со учениците и изработка на индустриска карта на моменталното индустриско производство.</p> <p>-Користење на физичка или сообраќајна карта на Р. Македонија за разместеноста на сообраќајната мрежа. -Вежба на нема карта, за обележување на важните сообраќајни правци.</p> <p>-Интерактивна дискусија со учениците за трговијата како значајна услужна дејност. -Користење на стопански регистар или други податоци за трговската размена на Р. Македонија. -Користење на интернет за најпознатите туристички центри во Р. Македонија. -Интерактивна дискусија со учениците за тоа колку е искористен туристичкиот потенцијал на Р. Македонија.</p>
--	--	--	---

ТЕМА IV : ЕВРОПА – (12 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката: -да се запознае со местоположбата на Европа, нејзините граници и големина; -да ги препознава и покажува релјефните целини на Европа; -да ги објаснува климатските и вегетационите типови; -да ги лоцира на карта поголемите реки, речни сливови и езера на Европа; -да ги научи групите на народи и јазици на Европа; -да се здобие со основни познавања за ЕУ; -да се запознае со географската положба на регионот Јужна Европа -да ги покажува на карта државите од регионот и нивните главни градови; -да ги научи народите од регионот; -да се запознае со позначајните стопански карактеристики и развиеноста на туризмот во Јужна Европа;</p>	<p>Географски карактеристики и регионална поделба на Европа</p> <p>Јужна Европа</p>	<p>-Континент -Европа -Брегова разгранетост -Релјеф -Масиви -Климатски типови -Хидрографија -Регија -Рабни мориња - Вулкани -Туристички атракции и дестинации, -ЕУ и нејзини членки</p> <p>-Криптодепресија -Речна мрежа и канали -Население -Имиграциони земји - Стопанство</p>	<p>-Користење на физичка и политичка карта на Европа за опишување на граничната линија. -Со помош на карта се препознава релјефните форми и хидрографијата. -Опишување на различностите на народите и јазичните групи. -Користење на физичка или политичка карта за регионалната поделба на Европа. - Лоцирање на државите од ЕУ на карта на Европа.</p> <p>-На карта на Европа се покажуваат полуостровите од регионот Јужна Европа и државите кои се наоѓаат на нив. -Објаснување со помош на картата за големата брегова разгранетост. -Користење на Интернет за запознавање со туристичките атракции на регионот.</p>

<p>-да демонстрира на картата на Европа местоположбата на регионот Западна Европа и нејзините држави; -да ги пронаоѓа на карта главните градови на државите; -да умее да објанува за стопанскиот развој на државите од овој регион;</p>	<p>Западна Европа</p>	<p>-Република -Монархија -Народи -Јазични групи -Култури -Хидроенергетски потенцијал</p>	<p>-На карта на Европа ги покажува земјите и главните градови на регионот Западна Европа. -Објаснување за различните климатски типови. -Интерактивна дискусија за поимот имиграциони земји и стопанството во регионот.</p>
<p>-да ги покажува на карта државите од регионот Северна Европа и нивните главни градови; -да се стекне со основни знаења за природните богатства на регионот Северна Европа; -да умее да објанува за стопанскиот развој на државите од овој регион;</p>	<p>Северна Европа</p>	<p>-Гејзери -Фјордови -Фјелди -Ледници -Поморски сообраќај</p>	<p>- Вежба на Google Earth за запознавање со државите од Северна Европа. - Препознавање на релјефните форми на физичка карта на Европа. -Интерактивна дискусија за влијанието на климата и морињата врз стопанството во регионот на Северна Европа.</p>
<p>-да ги лоцира на карта државите од регионот Средна Европа и нивните главни градови; -да ги знае поважните индустриски региони во Средна Европа; -да умее да објаснува кои народи и култури се тука застапени; -да ги пронаоѓа на карта поважните туристички дестинации во регионот на Средна Европа;</p>	<p>Средна Европа</p>	<p>-Речна и каналска мрежа -Рудни богатства -Туристички атрактивности</p>	<p>-Користење и демонстрирање на карта на Европа на регионот Средна Европа и неговите држави. -Со помош на физичка карта се препознаваат различните релјефни форми. -Интерактивна дискусија за хидрографската мрежа на регионот на Средна Европа. -На картата да се препознаат поголемите индустриски региони.</p>

<p>-да знае да ги покажува на карта државите од регионот Источна Европа и нивните главни градови;</p> <p>-да знае да ги препознава и покажува релјефните целини на регионот Источна Европа;</p> <p>-да ги научи поважните хидрографски карактеристики на регионот Источна Европа;</p> <p>-да се запознае со народите и различните култури од регионот на Источна Европа;</p> <p>-да научи да ги разликува карактеристиките на секој од европските региони (географски и стопански).</p>	<p>Источна Европа</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Подрачја -Депресија -Делта -Природни ресурси -Рудни басени -Тундра -Тајга 	<ul style="list-style-type: none"> -Анализирање и споредба за народите и јазичните групи од Источна Европа со другите европски региони. -Препознавање на регионот и неговите држави на картата на Европа. - Вежба на Google Earth за запознавање со релјефот и хидрографијата на овој регион. -Преку примери и претходни собрани податоци се опишува поимот емиграциони земји. -Се прави анализа за значењето на природните ресурси и индустриското производство на Источна Европа.
---	-----------------------	--	--

ТЕМА V : АЗИЈА (10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката: -да се запознае со местоположбата на Азија, нејзините граници и големина; -да ги препознава и покажува релјефните целини на Азија; -да ги лоцира на карта поголемите реки, речни сливови и езера на Азија; -да научи кои народи и религии се застапени во Азија; -да се здобие со знаење за регионалната поделба на Азија;</p> <p>-да се запознае со географската положба на регионот Источна Азија; -да ги покажува на карта државите од регионот и нивните главни градови; -да научи за народите од регионот; -да се запознае со позначајните стопански карактеристики на Источна Азија;</p>	<p>Географски карактеристики и регионална поделба на Азија</p> <p>Источна Азија</p>	<p>-Азија -Монсунска клима -Религии -Будисти -Хиндуси</p> <p>-Големиот канал -Конескиот сид -Кимоно -Коала</p>	<p>-Користење на физичка и политичка карта на Азија за опишување на граничната линија. -Учениците со помош на карта ги препознаваат релјефните форми и хидрографијата на континентот. -Опишување на различностите на народите и јазичните групи. -Користење на физичка или политичка карта за регионалната поделба на Азија. - Вежба на Google Earth за запознавање со континентот Азија.</p> <p>-На карта на Азија се објаснува за континенталниот, полуостровскиот и островскиот дел на Источна Азија. -Интерактивен пристап за државите од Источна Азија. -Објаснување со помош на картата за разместеноста на поголемите релјефни форми и речни текови. -Користење на Интернет за запознавање со туристичките атракции на регионот.</p>

<p>-да демонстрира на картата за местоположбата на овој регион; регион;</p> <p>-да ги пронаоѓа на карта државите и нивните главни градови;</p> <p>-да умее да објанува за стопанскиот развој на државите од овој регион;</p> <p>-да може да објаснува за туристичкиот потенцијал на државите од Југоисточна Азија;</p>	<p>Југоисточна Азија</p>	<p>-Марјански роф</p> <p>-Мирудии</p> <p>-Орангутан</p> <p>-Цунами</p>	<p>-Наставникот на карта на Азија ги покажува државите и главните градови на регионот на Југоисточна Азија.</p> <p>-Објаснување за различните климатски типови во овој регион.</p> <p>-Интерактивна дискусија за поимот „природниот мост“ меѓу Азија и Австралија.</p> <p>- Вежба на Google Earth за запознавање со државите од Југоисточна Азија.</p>
<p>-да ги покажува на карта државите од регионот Јужна Азија и нивните главни градови;</p> <p>-да се стекне со основни знаења за природните богатства на регионот;</p> <p>-да умее да објанува за стопанскиот развој на државите од овој регион;</p> <p>-да научи за народите од регионот и нивните културни карактеристики;</p>	<p>Јужна Азија</p>	<p>-Декан</p> <p>-Петоречје</p>	<p>- Препознавање на релјефните форми од овој регион на физичка карта на Азија.</p> <p>-Интерактивна дискусија за влијанието на климата и морињата врз стопанството во регионот на Јужна Азија.</p> <p>- Вежба на Google Earth и карта на Азија за запознавање со државите од Јужна Азија.</p> <p>-Користење и демонстрација на карта на Азија за регионот Југозападна Азија.</p>
<p>-да ги лоцира на карта државите од регионот Југозападна Азија и нивните главни градови;</p> <p>-да ги знае поважните природно-географски и стопански одлики на регионот;</p> <p>-да умее да објаснува кои народи и култури се тука застапени;</p>	<p>Југозападна Азија</p>	<p>-Речноканалска мрежа</p> <p>-Рудни богатства</p> <p>-Туристички атрактивности</p>	<p>-Со помош на физичка карта на Азија да се препознаат различните релјефни форми.</p> <p>-Интерактивна дискусија за климата и хидрографската мрежа на регионот на Југозападна Азија.</p> <p>- Вежба на Google Earth за запознавање со државите од Југозападна Азија.</p>

<p>-да знае да ги покажува на карта државите од регионот Центална Азија и нивните главни градови; -да умее да ги препознава и покажува на карта поголемите релјефни форми; -да научи за климатските и хидрографски карактеристики на регионот Централна Азија; -да се запознае со народите и различните култури во регионот.</p>	<p>Централна Азија</p>	<p>-Депресија -Криптодепресија -Суптропска клима -Агруми</p>	<p>-Препознавање на регионот и неговите држави на картата на Азија. - Вежба на Google Earth за запознавање со релјефот и хидрографијата на овој регион. -Преку примери и претходни собрани податоци се опишува поимот емиграциони земји. -Се прави анализа за значењето на природните ресурси и индустриското производство на Централна Азија.</p>
---	------------------------	---	---

ТЕМА VI : АФРИКА (10 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката: -да се запознае со местоположбата на Африка, нејзините граници и големина; -да ги препознава и покажува релјефните целини на Африка; -да умее да објаснува за климата и хидрографијата на континентот; -да научи за расите и народите во Африка; -да умее да ја опише регионалната поделба на континентот;</p> <p>-да се запознае со географската положба на регионот Северна Африка -да ги покажува на карта државите од регионот и нивните главни градови; -да научи кои народи се застапени во овој регион; -да се запознае со позначајните стопански карактеристики на просторот од Северна Африка;</p>	<p>Географски карактеристики и регионална поделба на Африка</p> <p>Северна Африка</p>	<p>-Африка -Гибралтарски Проток -Суецки Канал -Сахара</p> <p>-Арапи -Туарези -Бедуини -Пустина -Оаза -Ерг -Дини -Степска клима</p>	<p>-Користење на физичка и политичка карта на Африка и опишување на граничната линија. -Со помош на карта да се препознаат релјефните форми и поголемите реки и езера во Африка. -Опишување на различностите на народи и јазичните групи во Африка. -Користење на физичка или политичка карта за регионалната поделба на Африка. - Вежба на Google Earth за запознавање со регионите на Африка.</p> <p>-Вежба на карта на Африка за опис на природните и социо-географските карактеристики на Северна Африка. -Објаснување со помош на картата за просторот на пустината Сахара. -Запознавање со државите од овој регион на Африка. -Користење на интернет за запознавање со туристичките атракции на Северна Африка.</p>

<p>-да се запознае со географската положба на регионот Источна Африка;</p> <p>-да ги покажува на карта поголемите држави од регионот и нивните главни градови;</p> <p>-да научи за народите од регионот;</p> <p>-да се запознае со позначајните стопански карактеристики на Источна Африка;</p> <p>- да се запознае со народите од регионот и нивните општествени и културни карактеристики;</p> <p>-да се стекне со основни знаења за природните богатства на регионот;</p> <p>-да умее да објанува за високиот стопанскиот развој на некои држави од Јужна Африка;</p> <p>-да се запознае со географската положба на регионите Централна и Западна Африка;</p> <p>-да ги покажува на карта поголемите држави од регионите;</p> <p>-да научи за народите од регионите;</p> <p>-да се запознае со позначајните стопански карактеристики на двата региона од Африка;</p>	<p>Источна Африка</p> <p>Јужна Африка</p> <p>Централна и Западна Африка</p>	<p>-Водопад</p> <p>-Савана</p> <p>-Прашума</p> <p>-Снежна граница</p> <p>-Калахари</p> <p>-Намиб</p> <p>-Катанга</p> <p>-Каучуково дрво</p> <p>-Баобаб</p> <p>-Акација</p> <p>-Хидроенергетски потенцијал</p>	<p>-На карта на Африка ги покажува земјите и главните градови на регионот Источна Африка.</p> <p>-Објаснување за различните климатски типови.</p> <p>-Интерактивна дискусија за Етиопската и Езерската Висорамнина.</p> <p>- Вежба на Google Earth за запознавање со државите од Источна Африка;</p> <p>-Интерактивна дискусија за природното богатство на растителни и животински заедници.</p> <p>-Користење и демонстрирање на карта на Африка за регионот Јужна Африка;</p> <p>- Вежба на Google Earth за запознавање со државите од Јужна Африка.</p> <p>-Со помош на физичка карта се препознаваат различните релјефни форми од овој регион.</p> <p>-Интерактивна дискусија за сафари парковите како туристичка атракција.</p> <p>-На картата на Африка да се препознае географската положба и границата на регионите Централна и Западна Африка.</p> <p>-Интерактивна дискусија за големото природното богатство на растителни и животински заедници.</p>
---	---	---	--

<p>-да демонстрира на картата за местоположбата на овој континент; -да ги пронаоѓа на карта државите и нивните главни градови; -да научи за расите и народите од Јужна Америка; -да умее да објанува за стопанскиот развој на државите од овој континент; -да може да објаснува за туристичкиот потенцијал на државите од Јужна Америка.</p>	<p>Јужна Америка</p>	<p>-Амазонија -Патагонија -Атакама -Кампоси -Љаноси -Пампаси -Селваси -Лама</p>	<p>-Наставникот на карта на Јужна Америка ги покажува државите и главните градови . -Објаснување за различните релјефни форми и климатски типови. -Интерактивна дискусија со учениците за појавата на мешаните раси на континентот Јужна Америка. - Вежба на Google Earth за запознавање со државите од Јужна Америка.</p>
--	----------------------	--	---

ТЕМА VIII : АВСТРАЛИЈА СО ОКЕАНИЈА И ПОЛАРНИ ОБЛАСТИ (7 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката: -да се запознае со местоположбата на континентот Австралија, нејзините граници и големина; -да ги препознава и покажува релјефните целини и поголемите реки и езера; -да научи за климатските карактеристики, растителниот и животински свет на Австралија; -да се запознае за составот на населението и стопанството на континентот Австралија;</p> <p>-да се запознаат со местопложбата и границите на Океанија; -да ја осознаат регионалната островска поделба на Океанија; -да ги пронаоѓа на карта поголемите држави од Океанија; -да научи за народите од регионот; -да се запознае со позначајните стопански карактеристики на Океанија;</p>	<p>Австралија</p> <p>Океанија</p>	<p>-Нова Холандија -Скриб -Крики -Артерски бунари -Абурџини</p> <p>-Океанија -Микронезија -Меланезија -Полинезија -Корални острови -Маори</p>	<p>- Користење физичка карта на Светот за опишување на географската положба и бреговата разгранетост на Австралија. -Учениците со помош на карта ги препознаваат релјефните форми и хидрографијата на континентот. -Опишување на нерамномерната разместеност на населението. - Вежба на Google Earth за запознавање со просторот на Австралија.</p> <p>-На карта се објаснува за местоположбата и границите на Океанија. -Вежба на картата за разместеноста на островските групи на Океанија. -Интерактивна дискусија со учениците за климата и државите на овој простор. -Користење на интернет за запознавање со туристичките атракции на регионот.</p>

<p>-да демонстрира на картата за местоположбата на поларните области;</p> <p>-да научи за важните геграфски карактеристики на поларните области;</p> <p>-да се запознае кои лица први ги освоиле крајниот северен и јужен дел на Земјата;</p> <p>-да умее да објаснува за условите за живот на овие простори.</p>	<p>Поларни области</p>	<p>-Арктик</p> <p>-Антарктик</p> <p>-Ирваси</p> <p>-Ескимски</p> <p>-Морж</p> <p>-Фока</p> <p>-Арктичка клима</p>	<p>-Наставникот на карта на светот ги покажува поларните области.</p> <p>-Објаснување за разликите на меѓу двете поларни области.</p> <p>-Интерактивна дискусија со учениците за освојувањата на Северниот Пол и Јужниот Пол.</p> <p>- Вежба на Google Earth за запознавање со просторот на Антарктикот и Арктикот.</p>
---	------------------------	---	---

V. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Во наставната програма е дадено ориентационо (флексибилно) планирање на наставните часови по наставните подрачја, теми и содржини. Наставниот кадар по географија треба самостојно да го планира часовниот фонд за целосно и успешно реализирање на поставените општи и конкретизирани цели од наставната програмата.

Се препорачува користење на следниве наставни средства и помагала:

- учебник избран на ниво на училиштето за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;
- други извори на учење во непосредната околина – објекти и појави во природата;
- енциклопедии, атласи и сл.;
- Интернет;
- географски образовни софтвери;
- списанија;
- аудио-визуелни средства.

Современата дидактичка технологија во наставата по географија покрај користењето на различни географски карти, дава исклучителни можности за користење на компјутерот, односно широка примена на геоинформатиката во наставата по географија. Најпродуктивно наставно средство е физичко-географската карта на: Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, Америка, Австралија со Океанија и поларни области, потоа физичка карта на светот, користење на политичко-територијална и стопанска карта на: Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, Америка, Австралија со Океанија, користење на разни тематски карти и илустрации, податоци добиени од Интернет, од Википедија, пребарувачот Google Earth разни географски софтвери (слободни и комерцијални), едукативни географски CD пакети, *на пример* En karta и сл. Исто така, во наставата може да се користат и неми карти, прирачници по географија, разни проспекти и др.

VI. СТАНДАРДИ ЗА ОЦЕНУВАЊЕ

Ниво на планираните конкретни цели	Стандард
Познавање или помнење	<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ја препознава местоположбата на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија и поларните области; -ги покажува границите на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија и поларните области; -го идентификува релјефот според бојата на географската карта или изохипсите; -ги разликува климатските типови и препознава хидрографијата, флората и фаунта; -ги препознава социо-географските карактеристики на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија; -ја идентификува регионалната поделба на просторот; -ги препознава главните природни и општествени фактори за стопанскиот развој на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија; -го идентификува стопанскиот развој на просторот.
Сфаќање или разбирање	<ul style="list-style-type: none"> -објаснува на географска карта за местоположбата на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија и поларните области; -демонстрира за границите на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија и поларните области на географска карта; -ги објаснува важните релјефни карактеристики од просторот; -демонстрира на географска карта за климатските типови и хидрографијата, флората и фаунта на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка и Австралија со Океанија; -ги објаснува социо-географските карактеристики на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка и Австралија со Океанија; -дискутира за природните и општествените фактори за развој на стопанството; -го објаснува стопанскиот развој на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка и Австралија со Океанија.

<p>Примена или решавање на проблем</p>	<ul style="list-style-type: none"> -проценува и умее со сопствени зборови да ја опише географската положба на: Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија и поларните области; -илустрира за границите на просторот со кој се има претходно запознато; -конструира свое објаснување за релјефот, климата, и хидрографијата на: Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија и поларните области; -прави план за регионалната поделба на просторот; -демонстрира и ги проценува факторите кои имаат влијание за социо-географските карактеристики на Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка и Австралија со Океанија; -конструира свое објаснување како природните и опшествените фактори, директно влијаат за развој на стопанството или некоја посебна стопанска гранка; -проценува преку прикажан опис за различната стопанска развиеност на: државите, региите или континентите.
<p>Анализа, синтеза или примена на повисоки знаења</p>	<ul style="list-style-type: none"> -прави класификација на државите, регионите и континентите според тоа колку е поволна или неповолна нивната географската положба; -го класифицира релјефот според староста и височината и климата според температурите и врнежите во: Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка, Австралија со Океанија; -ги споредува реките според должината и езерата според настанокот и големината; - ги споредува државите, регионите и континентите според бројното движење, густината на населението и природниот прираст; - ги разликува и класифицира стопанските дејности и гранки на просторот од: Р. Македонија, Европа, Азија, Африка, С. и Ј. Америка и Австралија со Океанија; -може да даде претпоставка како природните и опшествените фактори, директно или индиректно влијаат на стопанскиот развој на просторот.

VII. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и се вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите ученици и сл. (формативно оценување). Исто така, редовно се информира ученик, како и неговите родители за напредувањето на ученикот (Е – Дневник). Оваа компонента е составен дел на планирањето на наставникот за наставата и учењето.

Се препорачува да се користат следниве начини за следење, проверување и оценување на постигањата на учениците во рамките на наставните теми:

- усно;
- практично (обиди, вежби сл.);
- учество во истражување и презентација;
- екстерна проверка;
- интерна проверка.

Учениците се оценуваат со бројчана оценка.

VIII. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по географија ќе се реализира во кабинет по географија или специализирана училница со опрема според Нормативот за простор.

IX. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по географија во тригодишното средно стручно образование може да ја изведува лице кое завршило:

- високо образование, студии по географија - наставна насока, 7/1.

Х. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: *01. 09. 2014 година*

Потпис и датум на утврдување на Наставната програма

Наставната програма по географија за II година на тригодишното средно стручно образование (профил лични услуги), на предлог на Бирото за развој на образованието ја утврди:

МИНИСТЕР,

Спиро Ристовски

Изготвил: работната група со решение бр 02-637/1 од 22.04. 2013 год. координатор Ивица Гиевски, раководител на одделение
Прегледал: Трајче Ѓорѓиев, раководител на одделение
Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор
Директор: м-р Весна Хорватовиќ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 11-5518/1 од 01.10.2013 година
Скопје